kazao je Stjepan Radić kako bi osvijestio hrvatske političare koji su hrlili u Beograd. Stjepan Radić je s pravom sumnjao kako će Srbija ugroziti i čak zaustaviti talijansko prisvajanje jadranske obale. Njegova izreka je imala za cilj pripremiti platformu, kako se to danas kaže, kako bi se dogovorili uvjeti ujedinjenja sa Srbijom. Ove godine imamo dvije velike odluke. Jedna je zamjena kune eurom, a druga ulazak u Šengenski prostor.

Srbija je, kao pobjednica u Prvom svjetskom ratu, dobila dio plijena centralnih sila. Italija je kao uvjet prelaska na stranu Antante također dobila na poklon dio jadranske obale. Sve je dogovoreno u Versaillesu što se nije objektivno moglo mijenjati. Nitko nas nije pitao da li ćemo sudjelovati u ratu, pa nas tako nitko nije pitao da li ćemo ili nećemo ustupiti dio teritorija. Srbija je to shvaćala, hrvati to nisu nikad shvatili, ako su shvatili tada to nisu prihvatili. Ipak upozorenje Stjepana radića i danas ima smisla jer olako potpisujemo kako bi sutra žalili što smo potpisali to što smo potpisali.

Ulazak u EU je dio te priče. Nije se slučajno mijenjao zakon o referendumu. Nije slučajno da se vlada Andreja Plenkovića suprotstavlja bilo kojoj i bilo kakvoj pomisli da se hrvatski građani izjasne da li će ili neće zamijeniti kunu eurom. Jednako tako vladi Andreja Plenkovića nije prihvatljivo odlučivanje na referendumu da li će ili neće Hrvatska pristupiti Šengenskom prostoru.

Namjerno navodim važne događaje koji bi se trebali, kako je kazao premijer Andrej Plenković, dogoditi ove godine. Obje odluke podržavam. Podržavam zamjenu kune eurom jer smo sve učinili kako ne bi stekli monetarni suverenitet. Što se tiče Šengenskog prostora jasno je da će nam biti lakše braniti granice od migracijskih i inih ugroza u zajednici s ostalim članicama EU. Međutim, moramo biti svjesni da smo na prvoj crti obrane baš onako kako smo to nekada bili.

Zamjena kune eurom je nužno rješenje kako bi ispravili grijehe prošlosti. Dakle, ne radi se o izboru jer mi naprosto nemamo izbora. Kao što sam više puta naglasio devizna štednja, valutna klauzula na odobrene kredite i internacionalizacija bankarskog sustava imperativno nalažu što skoriju zamjenu kune eurom. To je razlog zašto kunu godinama nazivam monetarnim manekenom što mi je u više navrata prigovoreno. Na žalost, pristupili smo zamjeni kune eurom na formalan, po običaju birokratski, način. Za razliku od HNB-a koji je korektno obradio svoj dio posla za vladu Andreja Plenkovića to nije moguće kazati. Tečaj nacionalne valute kazuje koliko vrijedi roba nazvana deviza. Ako vrijedi puno tada je to rijetka roba iza koje se obično krije velik javni dug i deficit platne bilance. Ni jedno ni drugo nije dobro. Život na kredit za nikog nije dobra poslovna odluka. Dobro se je zaduživati kako bi investirali i tako zaradili iznad cijene kredita

(kamate). Prošla je godina pokazala, a ova dokazala kako smo „ovisnik“ o turističkom sektoru. Turizmu ide dobro – Hrvatskoj ide dobro. Turizmu ide loše – Hrvatska je na aparatima. Zabrinjavajuće vrludamo. Monokultura je prokletstvo, čak kad se radi o dijamantima, zlatu ili nafti.

Vlada se hvali kako ona odlučno radi na pripremama (čitaj: reformama) kako bi dobila suglasnost dugih članica eurozone da nas prime u punopravno članstvo. U Hrvatskoj se ističe kako zadovoljavamo Mastriške kriterije. Oni nisu dostatni kako bi se ocijenila zemlja kandidat da li ili ne zadovoljava postavljene uvjete. Imamo visoke kamatne stope, na inflaciju ne možemo djelovati, proračunski deficit i javni dug su iznad Mastriških kriterija. O čemu pričamo? To što se odustalo od Mastriških kriterija ne znači da ispunjavamo uvjete. (Usput rečeno, na ovim sam stranicama, prije ove krize predlagao našem premijeru Andreju Plenkoviću da pokrene postupak preispitivanja Mastriških kriterija na što se nije ni osvrnuo.) Ispunjavali bi potrebne i stvarne ekonomske uvjete da smo proveli potrebne reforme. A nismo. Stalno nas vladajući granatiraju kako se pripremaju reforme cjelokupnog društvenog sustava. Kad je riječ o obećanjima tada smo malo je reći odlični. Na žalost u stvarnosti ne svjedočimo bilo kojim i bilo kakvim promjenama koje će nakon zamjene kune eurom dinamizirati gospodarski razvoj. Hrvatskoj su potrebne odlučne i korijenite reforme. Nije dovoljno promijeniti „make up“! Hrvatskoj su potrebne prave istinske promjene, kirurgija, kako bi gospodarsku strukturu od monokulture transformirala u gospodarsku strukturu velike dodane vrijednosti. Bez povećanja dodane vrijednosti na jedinicu outputa nema dinamiziranja gospodarskog razvoja. Nema blagostanja. Nema razvoja demokracije. I ono najvažnije – nema demografske revitalizacije. Vjerojatno ćete kazati kako će to članice eurozone prepoznati. Prepoznati će sigurno. Međutim, manje je sigurno da će reagirati. Članicama eurozone odgovara proširenje članstva. Konačno, sve zemlje bi trebale zamijeniti nacionalnu valutu eurom (što je dovoljan alibi da šute). Usput kazano zanimljiva je činjenica da zemlje koje su zamijenile svoju valutu eurom čuvaju novčanice svojih valuta. Euro je francuski politički projekt koji je na jedvite jade prihvatila Njemačka (zbog čega vjerojatno žali) i točka. U ovoj sumornoj atmosferi koja vlada u EU svaki dodatni pomak koji označava povećanje zajedništva dobro je došao. Ovo tim više što zamjena kune eurom neće imati nikakvih dodatnih troškova za ostale zemlje članice. Ipak, ne bih se iznenadio da neke od članica eurozone, kao što je to recimo Nizozemska, ne otvore neko od navedenih pitanja. Sjetite se, da ne bude zabune, što je sve priopćeno Grčkoj u vrijeme prethodne krize.

Ulaskom u Šengenski prostor restauriramo, na neki način, Vojnu krajinu. Postajemo granica EU prema jugoistoku. To znači da naša granica postaje, recimo, nizozemska granica odnosno granica ostalih uređenih zemalja EU. Iskustva Bugarske i Rumunjske nisu sjajna. Pripremile su se ali nisu postale dio šengenskog prostora. Promjena političke opcije u Njemačkoj za sada se nije pokazala, što je upozoravajuće, kao neka posebna potpora Hrvatskoj. Mala i nerazvijena zemlja (kojoj se mora stalno pomagati) kao što je to Hrvatska, koja brigu brine s egzodusom mladih ljudi, nije veliki garant da će, bez obilne novčane i svake druge pomoći ostalih zemalja članica, uspjeti sačuvati šengenske granice.

Tako ćemo pored turizma, koji je jako osjetljiv na sve oblike ekscesa, imati dodatnu gospodarsku aktivnost koja će se sastojati u čuvanju granica. Općenito, pitanje očuvanja granica postaje iz dana u dan sve zahtjevniji posao. Trenutno migracija broji preko četvrt milijarde ljudi koji traže svoje mjesto pod suncem. Teško će biti tu masu nesretnih ljudi zaustaviti. Na žalost, broj migranata će se povećavati što znači da ćemo se kao granična zemlja susretati u budućnosti s rastućim ugrozama. Sve je to svima jasno i razumljivo. Postojeći šengenski sustav nema odgovore na navedena pitanja. Ona će se tek tražiti. Koja i kakva će ona biti ostaje da vidimo. Kad uđemo moramo poštivati pravila igre koja smo svojevoljno potpisali. Ako pođe loše javit će se ponovno suverenisti kako bi pokazali svoju nacionalnu odlučnost. Za sada šute.

Dakle, sve se mijenja. Bilo bi dobro da se mi sami počnemo, u vlastitom interesu, mijenjati. Iskustva nam kazuju kako je to teško, po mojem mišljenju najteži dio cijele priče.

Imajući u vidu globalne i lokalne izazove koji stoje pred vladom Andreja Plenkovića potrebno nam je uvažavanje. Uvažavanje nije moguće ako nismo jednaki. A, na žalost, jednaki nismo. Jedni rade što hoće, ostali moraju slušati. U tom je ozračju teško govoriti, posebno vjerovati, kako je moguće učiniti iskorak iz ove baruštine. Međutim, nema nam druge. U tom smislu ću u narednim diskusijama više predlagati što nam je i zašto činiti. Problemi su poznati, bar u prvoj aproksimaciji. Bilo bi dobro izraditi potrebne analize kako bi spoznali pravo stanje i temeljem tako određene dijagnoze odredili potrebnu terapiju. U tom smislu predlažem da se posebna pažnja posvećuje platnoj bilanci i svim njenim sastavnicama. Platna bilanca bila je, je i bit će temeljni podatak kakva je krvna slika bilo koje zemlje. Naša platna bilanca je pravi pokazatelj kako u prošlosti i sadašnjosti tako iu budućnosti koja bi, ako budemo ponizni i pametni, mogla biti puno bolja nego što to pokazuju današnje činjenice.

Nismo proveli potrebne reforme. Nismo kazali hrvatskim građanima kako je potrebno što prije zamijeniti kunu eurom. Nismo proveli potrebne reforme kako sutra ne bi žalili to što smo potpisali. Nastojimo pod svaku cijenu što prije postati sastavni dio šengenskog prostora. Umjesto da se građanima predoči analiza troškova i koristi, vlada se zadovoljava uvjeravanjem i traži bezuvjetnu podršku jer ona sve zna - bolje od nas. Mi smo, prema tome, ovce. Podržavam kako zamjenu kune eurom tako i ulazak u Šengenski prostor. Ono što ne podržavam je način kako to radimo. Od birokracije nikad nije bilo koristi. Birokracija sama sebi koristi. Imamo godinu dana kako bi proveli reforme i upoznali hrvatske građane svim koristima i troškovima kojima možemo biti izloženi. Zato ostaje izreka Stjepana Radića - “Ne srljajte kao guske u maglu”.